

GLAS NARODA

IZLAZI SRIJEDOM I SUBOTOM

POSLIJE PODNE

POJEDINI BROJ 30 PARA

RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

OGLASI PO CIJENIKU

Vlasnik i izdavaatelj: Marko Stojić

Odgovorni urednik: Ivo Aničin.

Zašto nam je narod neuk.

Možemo odmah odgovoriti za to, što je zadnjih svojih 100 godina proživio pod Austrijom. To nam ne treba dokazivati. Ali hoćemo ipak da prikazemo našem svijetu i uzroke, s kojih je Austrija tako malo radila na prosvjeti u ovim krajevima. Svakako ona je tako radila navlaš, hoteći da ostanemo u tami i neznanju, jer je to zahtjevao njezin politički interes.

To je u istinu pravi i jedini uzrok. Ona nas nije htjela da vidi prosvjetljene, a da je htjela, mogla je. Kako je radila na prosvjeti u gornjoj i doljnoj Austriji, u Tirolu, Štajerskoj, Koruškoj, Magjarskoj, mogla je i kod nas. Nego nije htjela. Znala je dobro, od koje su važnosti ovi krajevi za nju; znala je isto tako dobro, da će svoje političke ciljeve na Balkanu moći provesti jedino tako, ako ih narod ne prozrije. Mi dakle nijesmo smjeli doći do takvog razvitka, da bismo mogli progledati i uviditi, što Austrija hoće i za čim ide. Mi smo bili most, preko kojeg je ona morala kao predstraža. Njemačke, da prebaci svoju vojničku i gospodarsku moć na Balkan do Carigrada pa dalje do Bagdada i perzijskog zaljeva. Je li ona smjela dakle, da nas prosvjetli i da nam otvori oči pa da joj se mi onda isprismo i postavimo kao zid, preko kojeg ne će moći dalje? Ne! Ona je morala da nas za uvijek drži u tami, jer nas inače ne bi bila mogla izrabljivati u svoje političke i gospodarske svrhe. I da nije došlo do ovog rata, koji nas je i bez škola osvjestio, mi bismo bili ostali vječiti robovi povezanih očiju i sputanih ruku. Mi znademo barem sada, u čemu je zapravo sastojala tajna austrijskih uspjeha na Balkanu. Ona je neprestano bunila i uckala Srbe protiv Bugarima, Hrvate protiv Srbima, Crnogorce protiv Srbijancima, Petroviće protiv Karadjordjevićima, muslimane protiv katolicima i obratno pa

tim redom uvijek dalje. I mi smo u toj igri izlazili uvijek razbijene glave ne videći nikad one proklete ruke, koja nas je turala jedne protiv drugima. I u tome treba tražiti pravi uzrok našim nesrećama, a austrijskim uspjesima. Mi smo bili na noževima zavađeni među sobom — kupali se u svojoj krvi, mrevareći se i kidajući zubima uvijek uvjereni, da nam je dušmanin onaj, tko skupa s nama propada u toj borbi, a zaboravljajući, da ima netko treći, tko nas iz prikrajka motri zadovoljno i blaženo svršavajući svoje račune! I mi to onda nijesmo mogli da razumijemo. A za što? Bili smo slijepi, a slijepac ne vidi, ne može da progleda, dok se čudo ne dogodi! Sada tek vidimo, progledali smo, jer se je čudo dogodilo. Rat nam je digao mrenu s očiju i prestali smo se klati!

Naš narod je progledao, ali samo u jednom pravcu; on se neće više među sobom klati. Nego to nije ni iz daleka sve ono, što nam narod treba. Neukost je uvijek jedno teško zlo. Mi ga moramo iskorijeniti. Ali o tome drugi put.

Zadnji Wilsonov govor.

Nećemo prenijeti cijeli govor, jer nam je nemoguće. Donijeti ćemo samo dvije stavke, koje će nam još jače osvijetliti tu gotovu sliku Amerikanca demokrate, koji ne pozna zapreka na svom putu. Govoreći o mirovnoj konferenci rekao je: »Ne sjedimo u Parizu kao gospodari već kao sluge 700 milijuna duša. Ne ćemo ostvariti mir u svijetu nego, ako dokažemo, da služimo interesima svih naroda, a ne posebnim.

Kad ne bismo to učinili, zaslužili bismo najdublje nepovjerenje, koje su ikada ljudi postigli u povjesti čovječanstva.

Dalje je rekao: »da bi Amerika bila najprezreniji narod na svijetu, kad ne bi učinila sve, što može da učini za opći i trajni mir.«

Ovu zadnju stavku naglasuju svi listovi američki opažajući, da je duboko djelovala na dušu naroda američkog. U ovo malo riječi opetovao je još jedan put svu svoju misao i snagu svoje volje. Amerika je pozvana, da spasi svijet i ona će to učiniti. Europa bi bez nje u istinu bila nesposobna. On je dakle gospodar, kojemu se svi pokoravaju, a svi skupa opet sluge cijelog čovječanstva. To je njegova misao i volja i ta je pobijedila. Upozoravamo čitatelja, neka pomnjivo prouči ove dvije stavke njegovog govora pa će se lako moći uvjeriti, da je svim starim sistemima odzvonilo, a da Wilsona na njegovom pohodu ne može da zaustavi nikakva sila ni zapreka!

šanje valute. Danas kola oko 37 milijarda banknota, a taj broj mogao bi se povisiti i na 57 milijarda. Novac kod pučanstva nema nikakve vrijednosti. Pučanstvo živi lakoumno i rasipava novac, velika količina banknota uništila je poduzetnički duh i osokolila ljude, da se upuštaju u burzovne špekulacije. Budući da štedionice ne plaćaju više od 1%, ulaže svaki svoju imovinu radje u vrijednosne papire, pa makar ih morao i skupo platiti. Tečajevi rastu, a posljedica toga bit će veliki gubici, ako se ove prilike doskora ne poprave. Vlada može tome samo tako doskočiti, da ograniči promet banknota. To je bio i razlog zašto smo mi kod prebiljegovanja banknota pridržali 50% predloženih banknota. Mora se naglasiti, da to nije bila konfiskacija, već samo prisilni zajam, koji imade samo tu svrhu, da se snizi broj banknota.

Tim novcem nesmiije država raspolagati, već ih mora spremiti u blagajnu i ustanoviti drugi kamatnjak. Biljegovane banknote sačinjavat će osnovku za oduzimanje imetka, da se može ustanoviti, koliko je pojedinac imao gotova novca na dan 1. ožujka. Što se tiče povratka ovih 50%, ima se primjetiti, da će se isplatiti, čim naše državne blagajne dobiju potrebnu svotu od oduzimanja imetka. Českoslovačka republika ne će ratne zajmove upotrebiti u ratne svrhe, već da pomoću njih uvede valutu franka. Tek tada imat će naša kruna vrijednost i povoljan tečaj, ako nam uspije, da naš državni proračun stavimo na dobre temelje. O oduzimanju imetka izjavio je ministar, da ne može kazati na koji način će se provesti, jer se još ne zna, koja vrst imetka će se upće podvrći tom oduzimanju.

joj se preda cijela njemačka trgovačka mornarica, a da će opskrbiti odmah njemačku sa 270.000 toni živeža. Nijemci su naprotiv tražili, da im se dozvoli uvoz od 100.000 toni žita iz Argentine i da im se ostavi na raspolaganje za to potrebna mornarica. Pošto ni jedna ni druga stranka nije htjela da popusti pregovori su se morali prekinuti.

Talijanski je parlamenat odgođen do 3 Travnja. Socijalisti su bili postavili zahtjev, da vlada obeća, da će čim prije donijeti zakon o izbornoj reformi. Većina je odbila predlog i glasovala vladi *povjerenje*.

Švicarska je vlada priznala kraljevstvo S. H. S.

Vijesti iz grada i okolice.

U fond lista dopriniješe: da počasti uspomenu pok. Angioline ud. Fatica, Benković Mate K 10, da počasti uspomenu pok. Cabrića Ivana, profesora u Zadru, Perković Drago K 20, na čast uspomene p. Ireneja Kalika profesora u Zadru Vulinović Nikola K 10, na čast uspomene p. Ide Dobrota iz Skradina Dr. Smolčić Vinko i Dr. Matačić Jušto po K 20. Uprava najljepše zahvaljuje!

Prigodom vjenčanja g. ce Anke Čorić s učiteljem poljodjelstva Antom Škovrlj, u Oklaju sakupljeno K 884, od kojih K 442 za siročad D.ra Dušana Karovića, a K 442 za Družbu sv. Ćirila i Metoda.

Karabinijeri skinuše prošle nedjelje po podne jednoj djevojčici vrpce s glave s natpisom „Jugoslavija“. To je još jedino, što nam nijesu zabranili pa im se valjda čini, da su odveć liberalni!

Na povratku k svojim četama prekjučer su bila zaustavljena ovdje od karabinijera četiri jugoslavenska legijonaša iz Vodica i Zatona. Ne razumijemo taj postupak. Tá barem se njih može smatrati saveznicima Antante. Oni su došli iz Amerike i Australije, ostavili sve svoje, da se dođu boriti proti Austriji pa mislimo, da bi im se u svemu moralo ići na ruku, a ne praviti im poteškoće i neprilike kao da su se borili za Austriju.

Zadnje vijesti.

Wilson dolazi sutra u Pariz. Lloyd George je već stigao.

Prekinuti pregovori u Spa. Ovih su se dana vodili pregovori između Antante i Njemačke o prehrani. Antanta je zahtjevala, da

Tisak: PUČKE TISKARE — ŠIBENIK.

Valutno pitanje u Českoj.

Českoslovački ministar financija dr. Rašin govorio je u narodnoj skupštini o valutnom pitanju, te je rekao, da bi sveopćim snižavanjem valute bili oštećeni svi oni, koji su prije rata preuzeli tražbinu. Potrebno je, da se učini razlika između imovine, koja je stečena prije rata i one, koja je za vrijeme rata stečena. Po mnijenju ministra Rašina bi se valutno pitanje imalo riješiti tako, da se vrijednost krune podigne na prijašnju visinu. A svim ratnm bogatašima, koji bi zamijenili slabu krunu za dobru, moralo bi se uz sniženje vrijednosti ratne krune oduzeti i velik dio imetka.

To oduzimanje imetka ne bi se smjelo tako shvatiti, da bi se tim imali pokrivi državni izdatci, već bi se jedino upotrebilo za pobolj-

Posl. Br. 2/19.

Šibenik, 22 februara 1919.

DRAŽBENI OGLAS!

Kod dolje potpisanog ovlaštenog mešetarskog Ureda održavati će se javna dražba 20,000 Kg. slatkih bajama i to po nalogu Tvrdke Fran Pasqualin iz Tijesnoga, a po propisu članka 343 Trg. zakona.

Prodaja će slijediti dne 15 marta 1919 u 9 sati u jutro. Najmanja ponuda bitće tekuća cijena bajama u Šibeniku, a dostatba će slijediti najboljem nudiocu kojemu će biti odmah izručena kupljena roba uz svjedočbu usljedne kupoprodaje.

Predlagatelj može odustati od prodaje do časa dostatbe.

Od Ovlaštenog Trgovačko-Pomorskog Mešetarskog Ureda Mešetar:

J. JADRONJA v. r.

OGLAS

Obziróm na sadašnje prilike na novčanom tržištu, te usljed zaključka vanjskih novčanah zavoda, obznanjuje potpisana banka, da će računati do opoziva, počamši

od 1. Ožujka 1919.

na pologe uložnih knjižica i žiro-knjižica i na tekući račun 2% dva po sto kamata.

Jadranska Banka podružnica Šibenik